

TARTU ÜLIKOOLI UUSI MAGISTREID

Tartu Ülikooli eesti ja üldkeeleteaduse instituudis kaitsiti 2008. aastal kaks teadusmagistritööd, neist üks eesti keele, teine läänemeresoome keelte erialal.

Kadri Sõrmus kaitses eesti keele erialal magistritöö „Emakeeleõppija korpus. Statistiline analüüs ja veamärgendussüsteem” (juhendajad Kadri Muischnek ja Maia Rõigas, oponent Kristiina Praakli). Töö eesmärgiks oli välja töötada veaklassifikatsioon ning leida tehnilised võimalused õppijakeele vigade märgendamiseks ja parandamiseks.

Töös analüüsitakse statistiliselt õppijakeele sõnavara.

Eva Saar kaitses läänemeresoome keelte erialal töö „Isuri keele Soikola murde verbi muutmissüsteem” (juhendaja Tiit-Rein Viitso, oponent Sulev Iva). Töö eesmärgiks on verbi muutmissüsteemi sünkroonne kirjeldamine, milleks kasutatakse klassifikatoorse morfoloogia meetodit. Tuuakse välja keelelised iseärasused, mis isuri keele verbi muutmissüsteemi kõige paremini iseloomustavad.

3 + 2 õppesüsteemi magistritöid kaitsiti nii eesti keele, arvutilingvistika, ungari keele ja kultuuri ning üldkeeleteaduse kui ka eesti keele ja kirjanduse õpetaja ning mitte-eesti kooli eesti keele ja kirjanduse õpetaja erialadel. Kokku kaitsiti 17 magistritööd.

Eesti keele erialal kaitses Liisi Bakhoff magistritöö teemal „Eesti kirjakeele kujunemisstaadiumis kaassõnadest” (juhendaja Külli Habicht, retsensent Petar Kehayov). Töös analüüsitakse kaassõnu kirjakeele korpuste põhjal ja selgitatakse kaassõnade kujunemistendentsi ning grammatiseerumistaset. Töö teoreetiliseks lähtekohaks on grammatiseerumisteooria.

Arvutilingvistika erialal kaitses Kristel Uihoaed magistritöö „Ühendverbid eesti murrete korpuses” (juhendajad Liina Lindström ja Kadri Muischnek, retsensent Helen Nigol). Töö käsitleb täpsemalt ühendverbide olemust ja nende automaatse tuvastamise võimalusi eesti murrete korpuse tekstide põhjal. Põhieesmärgiks oli välja töötada meetod korpusest ühendverbide leidmiseks.

Ungari keele ja kultuuri erialal kaitsiti kuus magistritööd.

Keiu-Nille Ollini magistritöö „Sugulust märkivad sõnad tänapäeva ungari keeles ning nende roll suhtluses” (juhendajad Urmas Sutrop ja Tõnu Seilenthal, retsensent Viktória Tóth) käsitleb ungari sugulusterminoloogia põhiolemust ja üldisemaid muutumissuundi, eraldi vaadeldakse nii viitavat kui adresseerivat sõnavara. Kognitiivse esiletuleku indeksi kaudu on analüüsitud loetelukatses saadud tulemusi ja püütud leida seletus tendentsidele, mis esinevad nii loetelu- kui ka seletuskatses.

Anne-Mari Andersoni magistritöö „Ungari-eesti-inglise veesõnastik. Ülevaade Ungari peamistest veekogudest” (juhendajad Tõnu Seilenthal ja Arvo Järvet, retsensent Katrin Mandra) esitab sõnastiku vormis ungari keele veelase sõnavara ja annab ülevaate Ungari peamistest veekogudest.

Katrin Künla magistritöö „Ungari-eesti kokandusverbide sõnastik” (juhendaja Tõnu Seilenthal, retsensent Nikolai Kuznetsov) hõlmab enam kui 300 verbi, mis on kogutud 250 ungarikeelsest retseptist. Sõnastik on praktiline abivahend kokandushuvilistele.

Kaidi Lõhmuse magistritöö „Loomaja linnunimelised metafoorid ungari ja eesti taimenimedes” (juhendaja Tõnu Seilenthal, retsensent Nikolai Kuznetsov) annab ülevaate taimenimede tekkimisest, päritolust ja nende eripärast.

Helina Puki magistritöö „Lakodalmi szokások a 19. századi Észtországban és Magyarországon” („Pulmakommetest 19. sajandi Eestis ja Ungaris”; juhendajad Tõnu Seilenthal ja Katalin Suzuki-Berkes, retsensent Viktória Tóth) eesmärgiks on mõlema rahva pulmakommete paralleelne käsitus ning pulmakombestiku elementide jäädvustamine.

Helen Proosa magistritöö „TTT Magyarországon. A magyar popzene és az Illés zenekar története” („TTT Ungaris. Ungari popmuusika ja ansambli Illés ajalugu”; juhendaja Tõnu Seilenthal, retsensent Viktória Tóth) tutvustab Ungari sotsialistliku kultuuripoliitika „keelatud, talutud, toetatud” põhimõteteid ja toimimist Ungari popmuusika arengus.

Üldkeeleteaduse erialal kaitses Mihkel Truman magistritöö teemal „Tegumoe kategooria eesti lapsekeeles: mõistmiskatsed 4–7-aastaste lastega” (juhendaja Renate Pajusalu, retsensent Reeli Torn-Leesik). Töös antakse ülevaade sellest, kuidas lapsed saavad aru seisundipassiivsetest, impersonaalsest ning *poolt*-konstruktsiooniga lausetest, ning analüüsitakse pööratud sõnajarjega lausete mõistmist.

Eesti keele ja kirjanduse õpetaja erialal kaitsiti neli magistritööd.

Kadi Needo magistritöö „Friedebert Tuglase retseptioon üldhariduskoolis” (juhendaja Reet Vääri, retsensent Elle Vaimann) uurib õpilaste suhtumist Tuglase loomingusse ning annab ülevaate

Tuglase tähtsusest kirjandusõpikutes ning riikliku õppekava kolmanda kooliastme ja gümnaasiumi ainekavades.

Katre Pelisaare magistritöö „Eesti hariduspoliitika areng Eesti keskera-konna näitel (1999–2007)” (juhendaja Urve Läänemets, retsensent Inge Unt) annab ülevaate sellest, kuidas erakond väärtustab oma dokumentides haridust. Töö osutab Eesti hariduspoliitika kujundamise võimalustele erakonna, regiooni ja riigi tasandil.

Merili Kõppari magistritöö „Võru keel ja kultuur. Võru keele ja kultuuri õpe ajaloolisel Võrumaal” (juhendaja Mariko Faster, retsensent Triin Iva) uurib võru keele kujunemist, kasutamist, õpetamist ning võrukese eneseteadvust. Töö on mõeldud kasutamiseks nii võru keele õpetajatele kui ka teistele Võrumaa pedagogidele.

Monika Urbi magistritöö „Hispaaniakeelsete õpilaste lingvistiline kompetents Eesti koolis” (juhendaja Kristiina Praakli, retsensent Maie Soll) käsitleb uusimmigrantide problemaatikat Eesti koolis, eriti nende teise keele omandamise iseärasusi. Analüüsitakse hispaaniakeelsete õpilaste eesti keele omandamisel tehtud vigu.

Mitte-eesti kooli eesti keele ja kirjanduse õpetaja erialal kaitsti neli magistritööd.

Natalia Borovkova magistritöö „Liit-sõnade moodustamisoskuse probleeme vene õppekeelega gümnaasiumis” (juhendaja Sirje Rammo, retsensent Maarika Teral) analüüsib õpilaste vigu, mis tekivad liitsubstantiivide ja liitadjektiivide moodustamisel, ning nende tekkepõhjust.

Julia Tamme magistritöö „Gümnaasiumiõpilaste lugemiseelistused ja -harjumused” (juhendaja Tiina Kikerpill, retsensent Silvi Tenjes) on abiks õpetajatele õpilastes lugemishuvi äratamisel ja tundide ülesehitamisel. Töö võrdleb eesti ja vene õppekeelega gümnaasiumide õpilaste lugemisharjumusi.

Olga Kolessova magistritöö „Autent-

sete tekstide lihtsustamine eesti keele õppes. Abimaterjal tööks vene kooli 12. klassis” (juhendaja Tiina Kikerpill, retsensent Maarika Teral) on nii eesti keele kui ka teiste ainete õpetajatele suunatud metoodiline abimaterjal, mis peaks lihtsustama eestikeelset õppetööd.

Anastassia Savkovitši magistritöö „Emakeelekõnelejate hinnangud mitte-eestlaste vigadele kirjalikus keelekasutuses” (juhendaja Elle Vaimann, retsensent Raili Pool) teeb ülevaate keelevigade hindamisest ja selle valdkonna uurimustest, võrdleb varasemaid ja praegusi uurimistulemusi ning selgitab välja, missugused vead häirivad emakeele kõnelejaid kõige rohkem, milliseid vigu hinnatakse tõsisemaks, milliseid kergeteks.

Tartu Ülikooli filosoofiateaduskonna kultuuriteaduste ja kunstide instituudis kaitsti 2008. aastal neli teadusmagistritööd, neist kaks eesti ja võrdleva rahvaluule, üks eesti kirjanduse ja üks maailmakirjanduse alal.

11. juunil kaitses magistritööd Kristel Kivari, kelle väitekirjandus „Maa-alused eesti rahvapärarõõmused: inimkeha ja looduse piirjooni” (juhendaja Ülo Valk, oponent Merili Metsvahi) on meie rahvapärarõõmused leiduvate maa-aluste kohta käivate tekstide tõlgendus. Väitekirjas käsitletakse usunditeadete sisu ning vormi suhteid, vaadeldakse maa-aluseid kui nahahaigust, ettekujutusi haigestunud inimkehast ja sellega seotud laiemaid probleeme, tutvustatakse maa-aluste kui haiguse ravivõtteid.

27. juunil kaitses magistritööd „Eesti jutupärarõõmused ja trükiste vastasmõjust imemuinasjuttudes” Kärri Toomeos-Orglaan (juhendaja Risto Järv, oponent Kristi Salve). Töös on huvikeskmes muinasjuttude ja kirjanduse suhted, antakse ülevaate imemuinasjuttude allikatest Eestis XVIII sajandi lõpust XX sajandi alguseni. Töö kolmas peatükk koosneb kolmest artiklist: „Vanimatest imemuinasjuttude kirjanekutest, nende koopiastest ja trüki-

versioonidest”, „Rahvajuttude vahendaja Martin Sohberg”, „Vaade M. J. Eiseni koostatud rahvajutukogumikele”.

27. juunil kaitses Teet Toome maailmakirjanduse valdkonnas väitekirja „Lootossuutra personoloogia” (juhendajad Linnart Mäll ja Jüri Talvet, oponent Märt Läänemets). Käsitletakse suutra teket ja seal esinevaid teemasid, kontseptsioone ja probleeme ning kirjeldatakse ja võrreldakse Lootossuutra põhilisi tegelasi bodhisattvasid, šraavakasid ja buddhasid, samuti suutra kõrvaltegelasi.

Samal päeval kaitses magistriväitekirja eesti kirjanduse alal Külliki Kuusk, kelle töö „Uku Masingu luule subjektist: „mina”-poetika luulekogus „Udu Toonela jõelt”” (juhendaja Ülle Pärl, oponentid Arne Merilai ja Janika Kronberg). Sissejuhatavas osas tutvustab autor Uku Masingu keeleteoreetilisi seisukohti seoses tema tunnetusliku relatiivsuse arenguga ja religioossuse seost rahvustundega. Edasi selgitatakse „mina” poeetilise struktuuri ja Masingu tunnetusliku relatiivsuse avaldumist tema loomingus, vaadeldakse „mina” relatiivsuse mõju teksti struktuurile.

Kolm magistritööd kaitsti kultuuri-teaduste ja kunstide instituudis 3 + 2 õppesüsteemis.

4. juunil kaitses oma töö eesti ja võrdleva rahvaluule alal Monika Tasa, teemaks „Rahvusteadlane Oskar Loorits ja tema kaasaeg (1920–1940)” (juhendaja Kristin Kuutma, retsensent Merili Metsvahi). Töö keskpunktiks on rahvaluuleteadlane Oskar Loorits ja tema ühiskondlik tegevus Eesti Vabariigi ajal. Töös on käsitletud üliõpilasseltsi Veljesto, selle väljaandeid ja Looritsa artikleid, räägitud tema tegevusest keeleteaduse ja hariduse valdkonnas, vaadeldud sotsialismi ja rahvusluse vahekorda Looritsa meelsuses, iseloomustatud tema suhtumist religiooni.

Töö teises osas on vaadeldud Looritsa jaoks olulisemaid folkloristlikke küsimusi ning nende suhestumist rahvusromantilise diskursusega. Töö lõppu on lisatud uurimuses mainitud isikunimede loetelu koos eludaatumite ja valdkondliku kuuluvusega.

5. juunil kaitses Liis Pallon eesti kirjanduse alal magistritöö „Alternatiivajaloolise ja ajaloolise romaani vahelisest piirjoonest” (juhendaja Jaak Tomberg, retsensent Tiina Ann Kirss). Töös on põhjalikult käsitletud nii ajaloolist kui ka alternatiivajaloolist romaani, jälgitud nende arengut, seatud mõlemad vastakuti eesmärgiga leida nende kahe žanri sarnasusi ja erinevusi, vaadeldud seda, kuidas nad kasutavad reaalselt ajalugu. On püütud leida põhjusi, miks nimetatud žanre nähakse eraldiseisvatenä. Lõpetuseks jõutakse uurimuses aga olulise küsimuseni, mis puudutab alternatiivajaloolise romaani kohta ilukirjanduses: kas alternatiivajalooline romaan võib olla ajaloolise romaani metafiktsionaalne vorm?

Maailmakirjanduse alal kaitses 9. juunil oma magistritöö Merike Harvo teemal „Ajaviitearmastusromaanid ja naistegelaskujud neis. Barbara Cartlandi, Nora Robertsi ja Kerttu Rakke teoste näitel” (juhendaja Tiina Ann Kirss, retsensent Maarja Hollo). Töös arutletakse kirjanduse lahterdamise üle kõrgeks ja madalaks. Käsitletakse ajaviitearmastusromaanide žanri ajalugu, olemust ja omadusi. Analüüsitakse žanri retseptiooni ja populaarsuse põhjusi. Lõpuks vaadeldakse võrdlevalt kahe välis autori ja ühe eesti autori kolme romaani naistegelaskujusid feministlikust perspektiivist.

TIINA MARGUS,
HILLE ROOTS